

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

23 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorczyk

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 23 maja 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Skarbu Państwa – [...]
oraz skargi kasacyjnej E. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 16 listopada 2021 r., I ACa 1054/19,
w sprawie z powództwa E. K.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz Skarbowi
Państwa
- [...]
o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie
rozprawy przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w dniu
25 października 2021 r. i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu
w Łodzi do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Paweł Grzegorczyk Grzegorz Misiurek Karol Weitz
(A.T.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 10 sierpnia 2009 r. w sprawie o ochronę praw autorskich i zapłatę z powództwa E. K. przeciwko Skarbowi Państwa – [...] oraz P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. zasądził od pozwanych *in solidum* na rzecz powódki kwotę 1 204 910,00 zł z ustawowymi odsetkami, uznając, że podstawą odpowiedzialności pozwanej spółki jest niewykonanie zobowiązania z zawartej z E. K. umowy partnerskiej (art. 471 k.c.), a podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa - delikt w postaci bezprawnego i zawinionego naruszenia praw autorskich do programu [...], przysługujących pierwotnie mężowi powódki – A. K. jako współuprawnionemu, a następnie wniesionych do majątku wspólnego jego i powódki.

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 4 lutego 2010 r. uchylił powyższy wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W toku dalszego postępowania przed Sądem pierwszej instancji powódka sprecyzowała żądanie, domagając się zasądzenia od pozwanych na podstawie art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 1191, dalej - „pr. aut.”) solidarnie:

1) kwoty 531 955,38 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 200 000,00 zł od 27 maja 2005 r. do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi od kwoty 331 955,38 zł biegnącymi wobec pozwanego Skarbu Państwa od 18 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, a dla pozwanej [...] od 17 listopada 2005 r. do dnia zapłaty - tytułem odszkodowania za naruszenie prawa autorskich; kwoty 672 954,62 zł z ustawowymi odsetkami biegnącymi dla pozwanego Skarbu Państwa od 18 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, a dla pozwanej [...] od 17 listopada 2005 r. do dnia zapłaty - tytułem wielokrotności stosownego wynagrodzenia autorskiego;

2) ewentualnie kwoty 1 204 910,00 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 200 000 zł od 27 maja 2005 r. do dnia zapłaty i od kwoty 1 004 910,00 zł z odsetkami ustawowymi biegnącymi wobec pozwanego Skarbu Państwa od 18 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, a dla pozwanej [...] od 17 listopada 2005 r. do dnia zapłaty - tytułem wielokrotności stosownego wynagrodzenia autorskiego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 6 lipca 2012 r. zasądził spółki od [...] na rzecz powódki kwotę 1 204 910,00 zł z ustawowymi odsetkami, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu. Apelacja od tego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 27 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy, na skutek apelacji powódki, wyrokiem z 24 lipca 2014 uchylił powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Kolejne wyroki Sadu Apelacyjnego oddalające apelacje powódki (z 29 kwietnia 2015 r. i z 15 listopada 2017 r.) zostały uchylone przez Sąd Najwyższy wyrokami - odpowiednio – z 27 czerwca 2017 r. i z 12 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, po kolejnym rozpoznaniu apelacji powódki, wyrokiem z 16 listopada 2021 r., zaskarżonym skargami kasacyjnymi, zmienił wyrok Sądu Okręgowego z 6 lipca 2012 r. w ten sposób, że: zasądził dodatkowo w punkcie 1 zaskarżonego wyroku od Skarbu Państwa – [...] na rzecz E. K. kwotę 273 595,00 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 200 000,00 zł od 27 maja 2005 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i z ustawowymi odsetkami od kwoty 73 595,00 zł od 18 listopada 2005 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r do dnia zapłaty, zastrzegając, że odpowiedzialność Skarbu Państwa – [...] w zakresie kwoty 273 595,00 zł jest solidarna z pozwaną spółką [...] w zakresie kwoty określonej w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 6 lipca 2012 r., sygn. akt II C 279/10 i oddalił powództwo wobec Skarbu Państwa – [...] w pozostałym zakresie (pkt Ia); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II) i orzekł o kosztach procesu za obie instancje (pkt Ib i Ic, pkt III i IV).

Powódka w skardze kasacyjnej skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu oddalającemu apelację oraz orzekającemu o kosztach procesu zawartemu w pkt III zaskarżonego wyroku, opartej na drugiej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), zarzuciła naruszenie art. 379 pkt 4 k.p.c. wskutek rozpoznania jej apelacji i wydania wyroku przez sędziego, który wydał wyrok wcześniej uchylony przez Sąd

Najwyższy, a więc przez sędziego wyłączanego z mocy ustawy. Powołując się na ten zarzut, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie rozprawy przeprowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w dniu 25 października 2021 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Pozwany Skarb Państwa – [...], zastąpiony przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, oparł skargę kasacyjną na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy zarzucił naruszenie: art. 361 § 2 k.c., art. 422 k.p.c. w związku z art. 415 k.c., art. 362 k.c., art. 361 § 1 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 363 § 2 k.c. Drugą zaś podstawę wypełnił zarzutem naruszenia art. 322 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹⁵ § 2 k.p.c., w razie uchylenia zaskarżonego orzeczenia na skutek skargi kasacyjnej i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał orzeczenie lub innemu sądowi równorzędnemu albo - w razie uchylenia także orzeczenia sądu pierwszej instancji - sądowi temu samemu lub równorzędnemu, sąd rozpoznaje ją w innym składzie. "Inny skład" w rozumieniu przytoczonych przepisów to skład, w którym nie uczestniczy żaden z sędziów biorących udział w wydaniu zaskarżonego i później uchylonego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 1963 r., III PO 10/63, OSNCP 1963 Nr 11, poz. 239; z 28 listopada 1986 r., III CZP 76/86 nie publ. oraz z 18 października 1990 r., III CZP 59/90, OSNCP 1991 nr 5-6, poz. 58, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 października 1963 r., III CR 86/63, OSNCP 1964 Nr 11, poz. 226, i z 16 stycznia 1987 r., I CR 385/86, OSNCP 1988 Nr 5, poz. 66).

Obowiązek rozpoznania sprawy w innym składzie wynika z mocy ustawy. Skład sądu orzekającego z udziałem sędziego, który uczestniczył w wydaniu uchylonego orzeczenia, jest zatem składem sprzecznym z przepisami prawa, powodującym - stosownie do art. 379 pkt 4 k.p.c. - nieważność postępowania.

Wyrok zaskarżony skargami kasacyjnymi zapadł w wyniku przekazania sprawy przez Sąd Najwyższy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd ten orzekał w składzie trzech sędziów: [...]. Uprzednio rozstrzygnięcie w tej samej sprawie [...], zaskarżone do Sądu Najwyższego, wydał ten sam Sąd w składzie trzech sędziów z udziałem [...]. Skład orzekający wyrokiem z 16 listopada 2021 r. nie spełniał zatem warunków przewidzianych w art. 398¹⁵ § 2 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2021 r., II USKP 10/21, nie publ.).

Z tych względów zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i 2 w związku z 386 § 2 i art. 398²¹ k.p.c. Rozstrzygnięcie to czyniło bezprzedmiotowym dokonywanie oceny zasadności skargi kasacyjnej pozwanego Skarbu Państwa – [...]

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzczyk

Grzegorz Misiurek

Karol Weitz

(A.T.)

[a.ł]